

เทศน์เช้า วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๖

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันอะไร? วันนี้วันพระ วันพระสำคัญกว่าวันสิ้นปี วันนี้วันสิ้นปีนะ พรุ่งนี้เป็นวันปีใหม่ วันสิ้นปี เห็นไหม ใน ๑ ปี เราทำอะไรมา ใน ๑ ปี เรามาทบทวนกัน แต่ถ้าใครมีบริษัท ใน ๑ ปี งบดุลของเขา ขาดทุนกำไรในปีนี้

แต่ถ้าในชีวิตของเรา ใน ๑ ปี เราทำอะไรมา มีความผิดพลาดสิ่งใดมา แล้วในปีหน้าเราจะทำอะไรเพื่อประโยชน์กับเราต่อไป

แต่วันนี้สำคัญกว่า คือวันพระ เห็นไหม วันพระ วันโกน ในพระพุทธศาสนาสอน วันโกนนี้เป็นวันเตรียมหัวใจ เตรียมความพร้อมไว้ทำบุญกุศล คือวันพระ

พระคืออะไร? พระคือผู้ประเสริฐ พระคือพุทธะ พุทธะคือพุทโธ พุทโธคือหัวใจ หัวใจมันอยู่กับเรา เห็นไหม เวลาในพระพุทธศาสนาสอน อดตา หิ อดตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนเป็นที่พึ่งแห่งตนแล้วพึ่งกันที่ไหนล่ะ ถ้าตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนจะมีหัวใจใจ ถ้าหัวใจ เห็นไหม พระพุทธศาสนาสอนกายกับใจๆ

คนเราสำคัญที่หัวใจนะ ถ้าไม่มีหัวใจ ปฏิสนธิวิญญานไม่กำเนิด ๔ กำเนิดในใจ ในน้ำครำในครรภ์ ในโอปปาติกะ การกำเนิด เพราะใจมันถึงมีตัวกำเนิด คนกำเนิดขึ้นมาแล้ว สิ่งที่กำลังกำเนิดขึ้นมาแล้วได้ดูแลหัวใจของเราไหม เวลาเกิดขึ้นมาแล้วพ่อแม่ฟูมฟักมานะ เวลาเกิดขึ้นมาแล้วพ่อแม่รักมาก พ่อแม่ฟูมฟักมา พ่อแม่ฟูมฟักมาด้วยร่างกาย แล้วก็บ่มเพาะขึ้นมา อบรมสั่งสอนขึ้นมาให้ลูกเราเป็นคนดี แต่เวลาผู้ปกครองเขาบอกว่า ศีลธรรมจริยธรรมทำให้สังคมมีจิตใจเป็นสาธารณะ ศีลธรรมจริยธรรมสำคัญมาก

วันพระ ถ้าพระเป็นผู้ประเสริฐนะ จะปีใหม่นี้ปีเก่ามันเป็นสมมุติ มันจริงตามสมมุติ ไม่ใช่ว่ามันไม่มีนะ มันจริงตามสมมุติ สมมุติบัญญัติขึ้นมาว่าปีใหม่นี้ปีเก่าขึ้นมา แต่วันพระวันโกนสำคัญ

สำคัญเพราะอะไร สำคัญเพราะว่ามันเป็นศีลธรรมจริยธรรมในหัวใจของเรา ให้มีหลักมีเกณฑ์ ให้หัวใจไม่เร่ร้อนใจ

หน้าที่การงานก็เป็นส่วนหน้าที่การงาน หน้าที่การงานของเราโดยความสุจริต โดยความยุติธรรมของหัวใจ เห็นไหม ความสุจริตมันคุ้มครองเรา ความถูกต้องดีงามมันคุ้มครองเรา ถ้ามีความถูกต้องคุ้มครองหัวใจของเรา หัวใจเรามันมีหลักมีเกณฑ์ใช่ไหม ถ้าหัวใจมีหลักมีเกณฑ์

พ่อแม่พ่อแม่มา ก็อาศัยพ่อแม่มาเป็นที่พักอาศัย แต่ถ้าเรามีหัวใจขึ้นมา หัวใจเราเป็นธรรมขึ้นมา หัวใจมีศีลธรรมจริยธรรม มันมีที่พักอาศัย หัวใจมันไม่เร่ร้อน เห็นไหม ถ้าหัวใจมันไม่เร่ร้อนขึ้นมา มันไม่เร่ร้อนเพราะอะไรล่ะ ไม่เร่ร้อนเพราะมันมีเกาะที่อาศัย ถ้ามันมีที่เกาะที่อาศัย สิ่งนี้เป็นที่พักของเรา

วันนี้วันพระ วันพระตรงกับวันสิ้นปี เราได้มาทำบุญกุศลของเรา เราทำบุญกุศลของเราเพื่อทบทวนชีวิตของเรา ชีวิตของเราเนะ วันคืนล่วงไปๆ บัดนี้ทำอะไรกันอยู่ วันคืนล่วงไปๆ...ก็วันคืนล่วงไปๆ ก็ทำมาหากินใจ วันคืนล่วงไปๆ ก็แสวงหาอยู่นี่ไง

แล้ววันคืนล่วงไปๆ เห็นไหม คุณ เวลาปีใหม่ ปีนี้ปีเก่า โยนทิ้งไปแล้ว ได้เลขขึ้นมาอีก ๑ หน่วย พอพຽນนี้ก็เป็นปีใหม่ รุ่งขึ้น เช้า ตะวันมันขึ้น เด็กน้อยเวลามันมา มันไร้เดียงสา มันน่ารัก มันน่ารักนุ่มนวล เวลาโตขึ้นมา กึ่งกลางของชีวิต เทียงวัน พอเทียงวันไปแล้วนะ ประเดี๋ยวตะวันมันจะตกแล้วละ ถ้าตะวันตกไป มันหมดวันไป หมดวันคือหมดปี หมดปีคือหมดอายุขัย

อายุขัย เห็นไหม วันคืนที่ล่วงไปๆ เราได้อะไรมา เราได้สิ่งใดมา แล้วทบทวนกันมาที่นี้ไง ถ้าเราทบทวนที่นี้เนะ เริ่มต้นชีวิต ความไร้เดียงสามันน่ารักน่าซังไปทั้งนั้นแหละ ความน่ารักน่าซังใครเป็นคนดูแลล่ะ? พ่อแม่ก็ดูแล สิ่งทีเวลาเทียงวันขึ้นมาแล้ว เห็นไหม เทียงวัน อากาศร้อน เราต้องมีหน้าที่การงานของเรา เราต้องปากกัดตีนถีบของเรา เราต้องมีความมั่นคงของชีวิต เราต้องมีความอบอุ่นของเรา

พอชีวิตหมดไป ตะวันจะตกดินแล้ว ในพระพุทธศาสนาบอกว่าคนชราภาพ คนแก่คนเฒ่า ต้องเตรียมตัวไปวัดไปวา เรารอกันนะ รอให้ชราแก่แล้วเราก็จะไปวัด เหมือนกับเกษียณ เกษียณแล้วก็อยู่บ้านเลี้ยงหลานใจ

แต่ถ้าใน อดตา หิ อดตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนเป็นที่พึ่งแห่งตนตั้งแต่เด็ก คุณเด็กก็เด็กบางคน เด็กกตัญญู เด็กต่างๆ มันปากกัดตีนถีบของมัน มันยังกตัญญูกับพ่อแม่ของมัน เด็กบางคนเกิดมามันว่านอนสอนง่าย เด็กบางคนเกิดมานะ โอ้โฮ! พ่อแม่มันทุกข์ยากมากเลย นี่ไง สายบุญสายกรรม เวรกรรมที่มันเกิดมา สิ่งที่เกิดมาเราพุ่มพุกๆ ก็พุ่มพุกของเราในปัจจุบันธรรม แต่มันมีที่มาที่ไป เห็นไหม

ถ้าลูกเราไร้เดียงสา ลูกเรามีความน่ารักน่าชัง เราก็มีความสุข ถ้าลูกเรามีความบกพร่อง เราก็เป็นทุกข์ ถ้าเราเป็นทุกข์ขึ้นมา สิ่งที่เป็นสุขๆ เป็นทุกข์ขึ้นมา มันมาจากอะไรล่ะ? มันมาจากความปรารถนาของเราจะให้ได้สมดังใจเราใจ แล้วมันสมความปรารถนาดังใจเราไหมล่ะ ถ้ามันไม่สมความปรารถนาดังใจ เราหาอยู่หากินกัน หาอยู่หากินมันเป็นปัจจุบัน เราเกิดมานะ เกิดมามีมนุษย์สมบัติ การเกิดเป็นมนุษย์นี่แสนยาก แสนยากจริงๆ แต่ทำไมทางการแพทย์เขาต้องคุมกำเนิดกันแล้ว มันเกิดจนเราจะดูแลกันไม่หวาดไม่ไหวแล้ว เราจะหาอยู่หากินกันอย่างไร คนมันจะล้นโลกอยู่แล้ว

คนมันจะล้นโลกนะ สิ่งที่เป็นสภาพกรรม กรรมมันเกิดร่วม เห็นไหม คุณติ สมัยโบราณเวลาคนน้อย เขาทำมาหากินกันด้วยความสะดวกสบายของเขา แต่เพราะด้วยปัญญาของคนเทคโนโลยีที่มันเจริญขึ้นมา เจริญขึ้นมาเพราะอะไร เพราะคนจะต้องมีคุณภาพชีวิต หาสิ่งใดมาเพื่อความสะดวกสบายของเรา เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับชีวิตนี้ แล้วชีวิตนี้เวลามันก็เหลือมากขึ้นๆ แล้วเอาไว้ทำไมล่ะ

เวลาวัยกลางคนขึ้นมา เราปากกัดตีนถีบของเราจะ ถึงเวลาแล้ว เวลาแก่เวลาเฒ่าแล้วเราก็ต้องมีที่พึ่งอาศัยแล้ว บุญกุศลเป็นที่พึ่งอาศัยของใจ ใจจะมีบุญกุศล เห็นไหม เกิดดีเกิดชั่ว การเวียนว่ายตายเกิด สมบัติปัจจุบันนี้เราก็หาไว้

นี่คือปีใหม่ปีเก่า ปีใหม่ปีเก่าของเรา เราเป็นมนุษย์ เราารู้ได้ ถ้ามสัตว์ สัตว์มันรู้ปีใหม่ปีเก่าไหม สัตว์มันไม่รู้ปีใหม่ปีเก่าหรอก สัตว์มันหาอาหารดำรงชีวิตของมัน สัตว์มันอยู่ของมันโดยธรรมชาติของมัน เห็นไหม มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตเหมือนกันกับสัตว์ แต่มนุษย์มันต่างจากสัตว์ตรงไหนล่ะ มนุษย์ต่างจากสัตว์เพราะมีศีลธรรมจริยธรรม มีศีลธรรมถึงต่างจากสัตว์ ถ้ามมนุษย์ไม่มีศีลธรรมจริยธรรมมันก็เหมือนสัตว์นั่นแหละ แล้วเราว่าเราเป็นสัตว์ประเสริฐๆ ใจ

สัตว์ประเสริฐ เห็นใหม่ ในบรรดาสัตว์สองเท้า องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด ประเสริฐที่ไหน ประเสริฐที่เวลาองค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสร้างบุญญาธิการมา สร้างมาเหมือนเรานี้แหละ เวลาเวียนว่ายตายเกิด พันธุกรรมของจิต ชาติหนึ่งภพหนึ่ง เราก็มาตัดแต่งของเรา มาทำคุณงามความดีของเรา ใครทำคุณงามความดีจนเป็นจริตเป็นนิสัย คนสวดมนต์ทุกคืนๆ ไม่สวดมนต์มันก็เหมือนกับขาดสิ่งใดไป นี่ตัดแต่งของมัน คนไม่เคยสวดมนต์เขาก็นอนตามสบายของเขา

นี่มันตัดแต่งของมันๆ เราทำคุณงามความดีเป็นคุณงามความดี เป็นสมบัติของเรา ใครจะขัดแย้ง ใครจะติฉินนินทามันเรื่องของเขา มันปากของเขา โลกธรรม ๘ เราไปปิดปากใครไม่ได้หรอก เราทำคุณงามความดีขนาดไหนเขาก็เลียดสินินทาไปทั้งนั้นแหละ นี่สรรเสริญนินทามันมีประจำโลก แต่เราทำคุณงามความดีของเรา ทำจนเป็นจริตนิสัย

พระเวลาบวชแล้วต้องขอนิสัยครูบาอาจารย์ เห็นใหม่ นิสัยของคฤหัสถ์ นิสัยของเรา นิสัยของเราคือ “เสรีภาพๆ บวชแล้วต้องมีเสรีภาพ”...เสรีภาพของกิเลสไป เวลาไปขอนิสัยครูบาอาจารย์ เห็นใหม่ เราได้นิสัยมา หลวงปู่มั่นท่านพาทำของท่าน ท่านพาทำให้ประหยัด ให้มัธยัสถ์ สิ่งใดใช้สอยมา คูตี เขาแสวงหามาด้วยน้ำพักน้ำแรงของเขา เขามาเสียสละทานของเขา แล้วเราเป็นผู้รับไทยทานของเขา แล้วเราทำประโยชน์อะไรกับเขา เราทำอะไร

ในสมัยพุทธกาลนะ องค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบิณฑบาตฉัน ฉันเสร็จแล้ว ถ้างบาตร เก็บบาตรเสร็จแล้ว เข้าโคนต้นไม้ ถ้าผู้ใดทำความสงบของใจได้ ทำความสงบของใจ ถ้าผู้ใดใช้ปัญญาแยกแยะไป นี่เขาใช้ปัญญา นั่น! บุญกุศลเกิดตรงนั้น เพราะได้กำลังมาจากไทยทานของเขา แล้วทำประโยชน์อะไรกับเรา ถ้าทำประโยชน์ นี่ได้นิสัย นิสัยของครูบาอาจารย์ท่านพาทำแบบนี้ ถ้าท่านพาทำแบบนี้ มันได้นิสัยขึ้นมามันก็เป็นหลักชัย ศาสนาก็มั่นคงขึ้นมา ศาสนามั่นคงขึ้นมาเพราะอะไร เพราะพระทำหน้าที่ของพระ พระทำหน้าที่ของพระ พระมีงานอะไร? พระมีงานหรือคั่นในหัวใจใจ

เวลาเจ้าชายสิทธัตถะออกแสวงหา เป็นนักบวชนักพรต แล้วแสวงหามา ไปถึงราชคฤห์ พระเจ้าพิมพิสารคิดว่าโคนปฏิวัติ โคนขับไถ่มา ให้กองทัพครั้งหนึ่ง ให้กลับไปเอาเมืองคืน

ไม่ใช่ ไม่ใช่ ประารถนาสละออกมาเพื่อจะมากันคำว่าหาโพธิญาณ หาความจริงในหัวใจขององค์กรสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พระเจ้าพิมพิสารสัญญาไว้ ถ้าเป็นอย่างนั้น ถ้าปฏิบัติได้จริงแล้วให้กลับมาสอนด้วย ให้กลับมาบอกด้วย ถ้าทำได้จริงแล้วกลับมาบอกด้วย

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสวงหาค้นคว้าอยู่ ๖ ปี สิ่งที่ทำมา เห็นใหม่ นี่ก็เหมือนกัน เวลาพระปฏิบัติ ปฏิบัติเพื่ออะไร? ปฏิบัติเพื่อสัจจะ เพื่อความจริงอันนี้ขึ้นมาไง งานของพระๆ ใ งานของพระคืออะไร

เราว่างานของพระก็ไปแย้งโยมเขาทำใช้ใหม่ งานของพระ โยมทำอะไร พระทำอย่างนั้น ใช้ใหม่ งานของโยม โยมเขามีการประชาสัมพันธ์ มีการโฆษณาชวนเชื่อ นั่นเป็นธุรกิจของเขา พระก็ทำบ้าง มั่นหน้าทีของพระหรือ หน้าทีของพระทำอะไร หน้าทีของพระฉันเสร็จแล้วทำอะไร

หน้าทีของพระ ฉันเสร็จแล้ว คุณิ คุณานใจ รื้อค้นขึ้นมา ถ้ามันรื้อค้นขึ้นมาเป็นความจริงขึ้นมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสธรรมขึ้นมา กลับไปสอนพระเจ้าพิมพิสารจนได้เป็นพระโสดาบัน เวลาเป็นพระโสดาบันขึ้นมาแล้ว มันเป็นเรื่องเวรเรื่องกรรม ไปเจออชาตศัตรูเป็นลูก

เวลาลูกเกิดมา อาวุธในราชวังมันแหวววไปหมด พวกโหรทำนายว่าอชาตศัตรูจะมาพ่อด้วยความรักนะ ตั้งชื่ออชาตศัตรู คืออชาต ไม่เป็นศัตรูกับใคร เป็นคนดี เป็นสุขยอดคน แล้วเลี้ยงดูมา เก่งมาก ทุกอย่างทำได้ดีมาก

แต่สุดท้ายแล้วเพราะคบมิตรไม่ดี ไปคบเทวทัต เพราะเทวทัตจะให้คนเชื่อถือศรัทธา จะเอาใครก่อน...เอาอชาตศัตรู แปลงกายเป็นงูต่างๆ ขึ้นมาพันร่าง จนยูงส่งเสริมให้เป็นไป อันนั้นมันเป็นคติธรรม เราศึกษาไว้เพื่อประโยชน์กับเรานะ

วันนี้วันสิ้นปี ถ้าวันสิ้นปีตรงกับวันพระ เรามาทำบุญกุศลของเรา มาตัดแต่งพันธกรรมของเราให้หัวใจของเรา

เวลาสิ้นปี เขามาทบทวนในชีวิตของเขา เขาทำเพื่อประโยชน์กับเขา นั่นเป็นประโยชน์โลก ถ้าประโยชน์กับเรานะ เราสร้างบุญกุศล เพราะเราเสียสละ สิ่งที่โยมได้แสวงหามา หามาด้วยน้ำพักน้ำแรง คำว่า “น้ำพักน้ำแรง” บุญมันเกิดตรงนี้ไง สิ่งที่โยมแสวงหามาด้วยน้ำพักน้ำแรงของโยม สิ่งที่เป็นวัตถุ ที่ไหนมันก็มีของมันอยู่ แต่ไม่มีผู้ที่มีเจตนา

จิตที่มีเจตนา เห็นไหม น่าใจๆ จิตที่มีเจตนา เป็นญาติกับศาสนาๆ ทำบุญกุศลมาให้จิตใจ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เราเป็นชาวพุทธ เวลาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ ธรรมขึ้นมา มีรัตนะ ๒ มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากับพระธรรม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมจักๆ ขึ้นมา พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรมขึ้นมาเป็นสงฆ์ องค์แรกของโลก นี่พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ รัตนตรัยของเราสมบูรณ์

พอสมบูรณ์ขึ้นมาแล้ว ผู้ที่แสวงหามันก็มี เหมือนหมอ เห็นไหม หมอในโรงพยาบาล ยา ไม่มีสักชนิดหนึ่งเลย หมอจะไปรักษาใคร หมอก็มีความรู้ที่นี้แหละ อ้าว! เห็นคนไข้ คนไข้ก็มองกันสิ แล้วเอาอะไรไปรักษา แต่ถ้ามันมียารักษาละ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ค้นคว้ามา ธรรมโอสธ ธรรมจักร เทวเม ภิกขเว ทางสองส่วนเธอไม่ควรเสพ อตตกถิมถานุโยค กามสุขัลลิกานุโยค... มัชฌิมาปฏิปทา แล้ว มัชฌิมาปฏิปทาอย่างไรละ

มัชฌิมาปฏิปทาเดี๋ยวนี้เป็นวิทยาศาสตร์นะ วัดสองส่วน ตรงกลางเป็นมัชฌิมาปฏิปทา... ไม่เกี่ยวเลย มัชฌิมาปฏิปทาของใคร? มัชฌิมาปฏิปทาของโทสจริต คนโทสจริตกระทบแล้วมันโกรธตลอด นี่มัชฌิมาปฏิปทาของคนโทสจริต มันก็ต้องมีเมตตาธรรม มีต่างๆ ขึ้นมาเพื่อให้หัวใจนี้มัน นุ่มนวลไว้

เราเกิดมาเป็นญาติกันโดยธรรม สัตว์โลก สัตว์ร่วมโลก ทุกคนเป็นญาติกันโดยธรรม มีความทุกข์เหมือนกัน มีปากมีท้องเหมือนกัน หายู่หากินเหมือนกัน ต้องแสวงหาเหมือนกัน เราจะไปผูกโกรธใคร ในหัวใจของเรามันเราร้อนอยู่ที่นี่ก็เพราะเราไปผูกโกรธเขา นี่มัชฌิมาปฏิปทาของโทสจริต

โมหจริตมันเป็นผู้ลุ่มหลง ไม่ต้องมีใครมาหลอก มันเชื่อเขาไปก่อนแล้ว มัชฌิมาปฏิปทาก็ต้องมีสติปัญญาของมัน เห็นไหม โทสจริต โมหจริต ความโลภเป็นโมหะ ความมีดมน แล้ว มัชฌิมาของใคร

มัชฌิมาปฏิปทา ความสมคูล เทวเม ภิกขเว ทางสองส่วนเธอไม่ควรเสพ ความสมคูลของจิตของเรา ความสมคูลของจิตที่มันมีจริตนิสัยอย่างใด เราแสวงหาสิ่งนั้น เห็นไหม สิ่งนี้เป็นธรรม โอสธ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแสดงธรรมอย่างนี้ พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็น

ธรรมขึ้นมา เป็นรัตนตรัยของเรา เป็นแก้วสารพัดนึกของเรา แล้วจิตใจของเราละ จิตใจของเราละ มันมีธรรมโอสธ ธรรมจักร จักรที่ธรรมได้เคลื่อนไปแล้ว พระพุทธศาสนาสอนที่นี้

เราก็มาทำเป็นพิธีกรรมเท่านั้น พิธีกรรมนี้ไม่ปฏิบัติขณะ ศีลธรรมจริยธรรมมันมีของมัน เป็นพิธีกรรม แต่เดี๋ยวเราถือด้วยจานคนละใบนะ แล้วก็ตัดอากาศกินกันนะ เพราะมันยังไม่ได้ตัด ข้าว แต่ถ้ามีถ้วยจานขึ้นมา ประเพณีวัฒนธรรมมันก็เป็นถ้วยเป็นจาน เป็นภาชนะ แล้วความจริงละ ความจริงละ

ความจริงก็คือข้อเท็จจริงในใจของเรา ความจริงก็คือความสุขความทุกข์อันนี้ไง ความจริงก็คือสิ่งที่มันกระทบกระเทือนในใจเรานี้ไง ถ้ามันได้สัมผัสสิ่งที่ดีๆ ภาชนะนั้นมันก็มีข้อเท็จจริง มีความจริงขึ้นมาในหัวใจของเรา

ฉะนั้น ประเพณีวัฒนธรรมมันก็เป็นพิธีกรรมเครื่องประกอบสิ่งที่แสวงหาความจริงอันนั้น ประเพณีนี้ไม่ได้ปฏิบัติขณะ ไม่มีประเพณี โยมจะมาทำบุญกันอย่างไร ไม่มีประเพณี เราจะแสวงหา สัจธรรมอย่างไร ถ้าเราไปติดที่ประเพณี เราก็ไม่ถึงสัจธรรมเหมือนกัน เห็นไหม ประเพณีนี้เพื่อเป็นสังคัม เพื่อตั้งเข้ามาให้เราได้ฟังธรรม ฟังธรรมแล้ว ฟังธรรมแล้วเอาไปทำไม ยานี้หมอให้ มาแล้วเอาไปทำไม เอาไปเก็บในตู้ไซ้ใหม่...หมอเขาให้มาแล้วก็เอามากินสิ เอามากิน เอามารักษา สิ เจ็บไข้ได้ป่วยหรือเปล่าละ

ธรรมโอสธ นี้ไง ไปวัดแล้วมีสิ่งใดเป็นประโยชน์กับเรา ไปวัด วัดมันมีประโยชน์อะไรกับเรา พระบวชแล้วอยู่ได้อย่างไร เวลาพระบวชแล้วไม่เห็นเหมือนเราเลย เราตะลอนๆ ไปด้วยโลกเลย มีความเพติดเพติน พระไม่เคยไปไหนเลย อยู่โคนต้นไม้ตลอด เขาอยู่ได้อย่างไร กลับไปคิดสิ ชีวิตนี้ทำไมเขาเสียสละมา ทำไมเขามาอยู่โคนไม้ ทำไมเขามีความสุขของเขา ทำไมเขาอยู่ของเขาได้ เขาอยู่ของเขาด้วยความเป็นพระ นั่งานของพระไง

พูดถึงวันนี้วันสิ้นปี ถ้าวันสิ้นปีนะ มันก็เป็นประเพณีวัฒนธรรมอันหนึ่ง แต่ถ้าเราคิด เรา มองโดยธรรมนะ มองโดยสัจธรรม วันเวลาเราล่วงไปแล้วนะ เราแก่ไปอีกปีหนึ่งแล้วละ ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด ข้างหน้าคือการสิ้นสุดของชีวิตแน่นอน ในปัจจุบันนี้มีสติมีปัญญา สมบูรณ์ เราจะแสวงหาสิ่งใดเพื่อเป็นสมบัติของเราบ้าง

สมบัติสิ่งที่เราแสวงหามันเสมอภาค ใครก็แสวงหาได้ แก้วแหวนเงินทองใครก็แสวงหาได้ แต่การแสวงหาจะความจริงในใจของเรา ใครค้นคว้าใจของตัวเอง ใครทำความสงบของใจได้ เห็นไหม สุขอย่างนี้ไม่มีการซื้อขายในท้องตลาด ความจริงอันนี้ไม่มีสิ่งใดจะหาได้ ไม่มีที่ใดจะแสวงหาได้ เว้นไว้แต่ในใจของมนุษย์ที่มนุษย์ค้นคว้าในใจของมนุษย์นี้เอง

ถ้าเรามีสติปัญญา ลมหายใจเข้าออก หรือกำหนดพุทโธ มนุษย์คนนั้น จิตดวงนั้นมันจะเข้าไปสู่ตัวมันเอง มันจะรู้จักว่าความสงบของใจเป็นอย่างไร มันจะซาบซึ้งในพระพุทธศาสนา มันจะซาบซึ้งในคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาพระอัญญาโกณฑัญญะฟังธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีดวงตาเห็นธรรม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเปล่งอุทาน คำว่า “เปล่งอุทาน” นี้มันซาบซึ้งนะ เพราะสิ่งนี้รู้ได้ยาก แต่พระอัญญาโกณฑัญญะรู้แล้วหนอ คือมีบุคคลที่ ๒ รู้แล้ว มีพระอัญญาโกณฑัญญะเป็นสงฆ์องค์แรก คือมีสังฆกรรมในหัวใจ เริ่มต้นลำดับจะเข้าไปสู่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหมือนกัน เห็นไหม อันนี้ก็เหมือนกัน เราก็มีกายกับใจเหมือนกัน เราจะแสวงหาความจริงของเรา

หน้าที่การงานก็ทำ ตกทุกข์ได้ยาก อัดคัดขาดแคลน มีความสมความปรารถนา อันนี้มันเป็นเรื่องบารมีธรรม บารมีการสร้างสมาธิ แต่สังฆกรรมในหัวใจของเรา ใจมีความสุขความทุกข์ ใจความจริงอันนี้ถ้ามันค้นคว้าได้จริง มันทำได้จริง มันจะเป็นสมบัติของเราละ สมบัติแท้ๆ หาที่นี้

ปีใหม่ปีเก่ามันยังมีต่อไปเรื่อยๆ ปีใหม่ปีเก่าจะมีไปทุกปี แต่หัวใจของเรา ความสุขความทุกข์ในใจของเรา ความจริงในใจของเรามันจะมีตอนไหนละ แล้วมันจะหาอย่างไรละ แล้วมันจะหาอย่างไรให้ประสบความสำเร็จในหัวใจของเราละ เอวัง